

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

PROPAGRI

PROPAGRI

Profesionalna Integracija Mladih Kroz Poljoprorivredu

VODIČ ZA MENTORE PRAKSI NA FARMAMA

This project has been funded with support from the European Commission. The publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project N°KA220-YOU-37C49185

SADRŽAJ

SADRŽAJ	1
UVOD	3
O PROPAGRI PROJEKTU	4
CILJEVI	4
PROJEKTNE AKTIVNOSTI I REZULTATI	5
ŠTA SU PRAKSE NA FARMAMA	6
ŠTA JE MENTOR (MENTOR NA FARMAMA)	6
VAŽNOST MENTORSTVA NA FARMAMA ZA MLADE IZ NEET KATEGORIJE	7
DA LI JE PRAKSA PRAVI IZBOR	8
ŠTA ČINI DOBROGA MENTORA NA FARMAMA	9
KLJUČNI PRINCIPI ZA MENTORISANJE MLADIH IZ NEET KATEGORIJE TOKOM PRAKSI NA FARMAMA	10
ULOGA FARMERA KAO MENTORA	11
ZADATAK MENTORA NA FARMAMA	12
ULOGE I ODGOVORNOSTI MENTORA NA FARMAMA	13
VEŠTINE I OSOBINE MENTORA U PRAKSAMA NA FARMAMA	14
KLJUČNE VEŠTINE MENTORA NA FARMAMA	15
NEOPHODNE OSOBINE MENTORA NA FARMAMA	15
KAKO MENTORISATI PRAKSE NA FARMAMA	16
PRILAGOĐAVANJE I PODUČAVANJE U PRAKSAMA NA FARMAMA	19
ADAPTACIJA/PRILAGOĐAVANJE	20
RITAM	20
PRAVILA BEZBEDNOSTI	21
PEDAGOGIJA	21
1. Ekspozitivna (Transmisivna Ili Magistralna) Metoda	21
2. Demonstrativna Metoda	21
3. Interogativna Metoda	22
4. Eksperimentalna Metoda	22
5. Aktivna Metoda	22
STILOVI UČENJA	22
STVARI NA KOJE TREBA OBRATITI PAŽNJU	24

PITANJA – PRONALAZENJE RAVNOTEŽE	24
PODRAZUMEVANJE ŠTA PRAKTIKANT TREBA DA ZNA	24
PRAKTIKANTI NISU ZAPOSLENI	24
ODRŽAVANJE "SVEŽINE" PRAKSE	25
PREOPTERE'ENJE PRAKTIKANTA	25
STRES	26
NEZAINTERESOVANI PRAKTIKANTI	26
ZAKLJUČIVANJE PRAKSE NA FARMI	27
EVALUACIJA PRAKTIKANTA	27
EVALUACIJA MENTORA	27
REŠAVANJE KONFLIKTA I KOMUNIKACIJA U PRAKSAMA NA FARMI	28
PREVENCIJA KONFLIKTA	29
KADA DOĐE DO KONFLIKTA	29
EFIKASNA KOMUNIKACIJA	30
ZAKLJUČAK	30
REFERENCE	31

UVOD

Ovaj priručnik je sveobuhvatan vodič za mentore koji su uključeni u prakse na farmama namenjene podršci mladima iz NEET kategorije (bez obrazovanja, zaposlenja ili obuke). Ove prakse na farmama pružaju NEET mladima priliku da steknu praktične veštine u poljoprivredi, podstiču njihov lični razvoj i pripremaju ih za buduće karijere u poljoprivredi ili drugim oblastima. Ključ uspešnog iskustva leži u kvalitetnom mentorstvu, koje obezbeđuje pozitivno i značajno iskustvo za mentore i praktikante.

Iz Poglavlja 1.1, Fina umetnost podučavanja – principi i prakse:

„Kada je u pitanju poljoprivrede, nemoguće je povući granicu između rada i obrazovanja. Čak i za iskusne poljoprivrednike, posao koji deluje rutinski može postati edukativan. Ovo posebno važi za praktikante – svaki posao koji obavljaju, čak i ako misle da su ga 'već radili', prilika je da prodube svoje znanje.

Ovo čini farmu bogatim okruženjem za učenje. Takođe, olakšava vaš posao kao mentora. Čak i bez vaše direktne pomoći, radoznali i vredni praktikanti će učiti. Međutim, dobar poljoprivredni mentor može unaprediti ovaj proces ne samo podučavanjem korisnih osnovnih koncepata i efikasnih tehnika, već i pomaganjem polaznicima da izbegnu greške koje većina početnika u poljoprivredi pravi.

Mnogi poljoprivrednici kažu da je prva i najvažnija stvar koju podučavaju praktikante, posebno početnike, kako da rade. Zahvaljujući našoj savremenoj kulturi, vrlo malo mladih dolazi na farmu pripremljeno za celodnevni težak fizički rad na hladnoj kiši, pod užarenim suncem ili čak u idealnim vremenskim uslovima.“

O PROPAGRI PROJEKTU

Projekt ima za cilj da odgovori na potrebe mladih koji nisu zaposleni, ne edukuju se niti su uključeni u obuku (NEET) tako što će ih ponovo povezati sa profesionalnim svetom u kojem mogu razvijati svoje znanje i graditi samopouzdanje u sigurnom i prijatnom okruženju.

Tokom poslednjih nekoliko godina, postali su očigledni mnogi izazovi sa kojima se mladi suočavaju, kako u poljoprivredi, tako i šire. Ovi izazovi uključuju nezaposlenost, neuspeh u obrazovanju, nedostatak referenci, socijalne i ekonomske barijere i mnoge druge prepreke koje ometaju njihovu integraciju u profesionalni i društveni svet.

Drugi globalni izazov koji pogoršava ovu situaciju je potreba za održivom poljoprivredom kao ključnim pokretačem borbe protiv klimatskih promena. Naime, organska poljoprivreda, zajedno sa agroekologijom, zahteva više ljudskog rada nego što se obično misli, a postoji sve veći trend odbijanja ljudi da prihvate pozicije u ovom sektoru.

Ovaj projekat teži da premosti jaz između mladih koji su u potrazi za zaposlenjem i poljoprivrednog sektora koji traži više radne snage. Takođe, u skladu je sa potrebama farmera da prenesu svoje veštine i znanje, kao i da učine svoj sektor održivijim. To je lakše reći nego učiniti: potencijalni radnici zahtevaju specifične alate prilagođene njihovim potrebama, naročito za NEET mlade. Ovi alati će ih pratiti na putu ka novim profesijama u oblasti održive poljoprivrede i socijalne poljoprivrede, čime će se povećati njihova zapošljivost u budućnosti.

Projekat koordinira Lycée Agricole Le Nivot u Francuskoj, a partneri su iz Italije, Nemačke, Srbije i Belgije.

CILJEVI

Opšti cilj: Ojačati zapošljivost NEET mladih ljudi u poljoprivredi kroz razvoj inovativne obuke usmerene na radnike sa mladima i trenere.

- **Cilj 1:** Pružiti alate radnicima sa mladima kako bi povećali svest NEET mladih o prilikama koje nudi održiva poljoprivreda.
- **Cilj 2:** Razviti inovativnu obuku koja pruža mladima osnovne veštine i znanja u oblasti organskih i/ili ekološki prihvatljivih poljoprivrednih tehnika koje se bave klimatskim promenama.
- **Cilj 3:** Povećati atraktivnost poljoprivrednog sektora i obezbediti dovoljnu radnu snagu za razvoj održive poljoprivrede u Evropi.

- **Cilj 4:** Povećati interesovanje i sposobnost farmera da prihvate i podučavaju NEET mlade ljude održivim poljoprivrednim tehnikama i znanjima.

PROJEKTNE AKTIVNOSTI I REZULTATI

Projektne aktivnosti za postizanje ovih ciljeva strukturirane su oko 4 projektna rezultata (PR):

- **PR1:** Razvijanje teorijskog obrazovnog materijala za specifičnost i proizvodnju pedagoškog okvira i teorijskog sadržaja, a zatim testiranje kursa u Francuskoj, Italiji i Nemačkoj sa po 15 NEET mladih ljudi po zemlji;
- **PR2:** Kreiranje online platforme za povezivanje NEET mladih i farmera na osnovu kriterijuma za povezivanje;
- **PR3:** Implementacija smernica za podršku radnicima sa mladima u organizovanju i sprovođenju malih praksi kako bi radnici sa mladima mogli da dožive i otkriju život na farmi tokom 5 dana;
- **PR4:** Testiranje alata prilagođenih radnicima sa mladima u okviru orijentacionih radionica koje će ih usmeriti ka profesijama u svetu održive poljoprivrede.

Ove projektne aktivnosti zajedno sa ovim projektnim rezultatima omogućiće projektne partnere i zainteresovane strane iz oba sektora – socijalnog i poljoprivrednog – da razviju svoje veštine u socijalnoj poljoprivredi. Projekat se bavi potrebama ruralnih područja koja nemaju dinamiku i radnu snagu, povezujući ih sa NEET mladima koji su u potrazi za zaposlenjem, stvarajući tačku oslonca za mogućnosti zapošljavanja u sektoru održive poljoprivrede.

ŠTA SU PRAKSE NA FARMAMA

Praksa na farmama je obrazovni program kroz koji pojedinci, uključujući mlade iz NEET kategorije, stiču veštine i praktično iskustvo u poljoprivredi. Ovaj program pruža učesnicima priliku da istraže da li je karijera u poljoprivredi pravi izbor za njih, dok istovremeno razvijaju praktične i prenosive veštine koje mogu poboljšati njihovu buduću zapošljivost.

Za razliku od formalnih programa pripravnštva, koji se fokusiraju na plaćenu obuku na radnom mestu i pripremu pojedinaca za vlasništvo nad farmom, prakse pružaju šire razumevanje procesa rada na farmi. Takođe se razlikuju od uobičajenog zapošljavanja na farmama, koje je uglavnom usmereno na ispunjavanje specifičnih potreba posla, a ne na obrazovno iskustvo.

Struktura prakse na farmama može biti fleksibilna i često se prilagođava potrebama i farmera i praktikanta, stvarajući obostrano korisno iskustvo. Za mlade iz NEET kategorije, ova fleksibilnost omogućava da praksa odgovori na njihove jedinstvene izazove, pružajući podržavajuće i strukturirano okruženje u kojem mogu graditi samopouzdanje, učiti i razvijati se.

ŠTA JE MENTOR (MENTOR NA FARMAMA)

Mentor je mnogo više od učitelja - to je partner u procesu učenja čiji je cilj da pomogne

praktikantima, posebno mladima iz NEET kategorije, da postignu svoje ciljeve. Uspješne prakse počinju tako što i mentori i praktikanti postavljaju lične ciljeve kako bi obezbudili maksimalnu korist tokom zajedničkog rada.

Prakse mogu biti formalni, strukturirani programi ili neformalne dogovorne aktivnosti, u zavisnosti od preferencija farmera. Međutim, kada rade sa mladima iz NEET kategorije, mentori imaju posebno važnu ulogu u pružanju smernica, ohrabrenja i prilika za razvoj kako tehničkih, tako i životnih veština.

Mentor na farmi je osoba koja je prošla kroz izazove u poljoprivredi i uspešno ih savladala, a istovremeno je posvećena prenošenju znanja novim generacijama kako bi naučili održivo bavljenje poljoprivredom uz poštovanje prema zemlji. Mentor ne mora od početka biti savršen učitelj, ali treba biti spreman da deli svoje znanje, prilagođava se potrebama praktikanata i da tokom vremena unapređuje svoje veštine podučavanja. Za mlade iz NEET kategorije, koji često nemaju samopouzdanja ili prethodnog iskustva, ovakvo mentorstvo može biti transformativno, pomažući im da pronađu pravac i svrhu.

Pored poljoprivrednih tehnika, mentori mogu pomoći mladima iz NEET kategorije da razviju prenosive veštine, kao što su rešavanje problema i timski rad, koje su dragocene u bilo kojem radnom okruženju. Ovaj vodič je osmišljen da pruži podršku mentorima u bilo kojoj fazi – bilo da im je ovo prva ili dvadeseta praksa - s posebnim naglaskom na jedinstvene potrebe i potencijal praktikanata iz NEET kategorije.

VAŽNOST MENTORSTVA NA FARMAMA ZA MLADE IZ NEET KATEGORIJE

Za mnoge mlade iz NEET kategorije (bez obrazovanja, zaposlenja ili obuke), pronalaženje smislenih prilika za sticanje veština, iskustva i istraživanje karijernih puteva može biti veliki izazov. Mentorski programi na farmama pružaju jedinstveno rešenje, omogućavajući praktično učenje u podržavajućem i strukturiranom okruženju.

U prošlosti su budući farmeri često učili svoj zanat od članova porodice, nastavljajući tradiciju preuzimanjem porodičnih farmi. Međutim, danas je ovaj put manje uobičajen, ostavljajući mnoge bez pristupa mentorstvu i obuci potrebnoj za uspeh u poljoprivredi. Mladi iz NEET kategorije suočavaju se sa dodatnim preprekama, poput ograničenih resursa, niskog samopouzdanja ili nedostatka karijernih prilika.

Mentorski programi na farmama premošćuju ovaj jaz povezujući iskusne farmere sa mladima iz NEET kategorije, pružajući smernice i praktičnu obuku koja prevazilazi poljoprivredne veštine. Mentori igraju ključnu ulogu u pomaganju ovim mladim ljudima da prevaziđu lične i profesionalne prepreke, izgrade samopouzdanje i otkriju svoj potencijal. Za mlade iz NEET kategorije, ovo mentorstvo može biti transformativno – pružajući im ne samo tehničke veštine u poljoprivredi već i dragocene životne veštine, poput timskog rada, rešavanja problema i odgovornosti.

Uključivanjem mladih iz NEET kategorije u poljoprivredu, ovi programi takođe jačaju veze između ruralnih zajednica i mlađih generacija, osiguravajući zajedničku posvećenost održivosti i lokalnom razvoju. Ovaj odnos je obostrano koristan: mentori dobijaju svež pogled i novu motivaciju, dok mladi iz NEET kategorije dobijaju snagu da zamisle i slede svetliju budućnost, bilo u poljoprivredi ili šire.

DA LI JE PRAKSA PRAVI IZBOR

Prakse na farmama su posebno dragocene za mlade iz NEET kategorije, jer pružaju podržavajuće okruženje u kojem mladi mogu steći praktične veštine, izgraditi samopouzdanje i istražiti perspektivne karijerne puteve u poljoprivredi. Ove prakse omogućavaju učesnicima da istraže nove vrste poljoprivrede (kao što su organska, paša, biodinamička, stočarska ili mlečna proizvodnja), unaprede specifične veštine (poput vođenja knjigovodstva, marketinga ili uzgoja) ili započnu rad u poljoprivredi sa malo ili nimalo prethodnog iskustva.

Međutim, da bi praksa bila uspešna, mentori takođe moraju biti entuzijastični prema

tom iskustvu. Mentorisanje mladih iz NEET kategorije zahteva strpljenje, empatiju i spremnost da vode pojedince koji se mogu suočiti s dodatnim izazovima, poput nedostatka samopouzdanja ili prethodnog iskustva na radnom mestu. Organizacija prakse za mlade iz NEET kategorije zahteva trud i posvećenost kako bi se uspešno savladali izazovi koji mogu nastati tokom razvoja odnosa između mentora i praktikanta.

Uprkos tome, prakse na farmama donose brojne nagrade - od deljenja znanja i veština do osnaživanja mladih iz NEET kategorije da izgrade svetliju budućnost. Mentori ne samo da oblikuju sledeću generaciju farmera, već igraju ključnu ulogu u pomaganju mladima da steknu transformativne veštine, samopouzdanje i pravac u životu.

ŠTA ČINI DOBROGA MENTORA NA FARMI

Uspešan mentor na farmi poseduje kombinaciju iskustva, interpersonalnih veština i iskrene strasti za podučavanjem. Kada se radi sa mladima iz NEET kategorije, dodatne osobine poput empatije, prilagodljivosti i razumevanja njihovih jedinstvenih izazova postaju ključne. U nastavku su navedene ključne osobine preuzete iz različitih programa mentorstva:

- ✦ **Najmanje 5 godina iskustva u poljoprivredi** kako bi se obezbedila čvrsta osnova znanja i ulila sigurnost praktikantima.
- ✦ **Organizacione veštine** za efikasno upravljanje praksom, obezbeđujući strukturu i jasnoću za mlade iz NEET kategorije koji mogu imati koristi od dobro definisanog okvira.
- ✦ **Strpljenje i podržavajući stav** kako bi se praktikantima pomoglo da savladaju izazove, posebno onima koji možda nemaju prethodno radno iskustvo ili samopouzdanje.
- ✦ **Želja za učenjem od praktikanata, kao i za njihovim podučavanjem**, što podstiče saradnički odnos i međusobno poštovanje. Mladi iz NEET kategorije mogu doneti sveže perspektive i kreativnost.
- ✦ **Snažne veštine slušanja** kako bi se razumeli potrebe, brige i ambicije praktikanta, pomažući im da se osećaju cenjeno i saslušano.

- ✦ **Poštovanje prema zajednici i životnoj sredini** kako bi se modelovali etički i održivi poljoprivredni postupci koji praktikantima ulivaju osećaj odgovornosti.
- ✦ **Sposobnost da se izabere odgovarajući praktikant** koji se uklapa u potrebe i kulturu farme, uz otvorenost za mentorisanje osoba kojima je potrebna dodatna podrška ili ohrabrenje.
- ✦ **Efikasne verbalne i neverbalne komunikacione veštine** za jasno prenošenje uputstava, pružanje smernica i podsticanje pozitivnog okruženja za učenje.
- ✦ **Izbalansiran pristup povratnim informacijama**, nudeći konstruktivnu kritiku uz pozitivno ohrabrenje kako bi se mladima iz NEET kategorije pomoglo u izgradnji samopouzdanja i veština.
- ✦ **Pokazano samopouzdanje** kako bi se inspirisalo poverenje i obezbedilo vođstvo, dok se istovremeno stvara siguran i podsticajan prostor za napredak.

KLJUČNI PRINCIPI ZA MENTORISANJE MLADIH IZ NEET KATEGORIJE TOKOM PRAKSI NA FARMAMA

Pri mentorisanju mladih iz NEET kategorije u okviru praksi na farmama, sledeći principi mogu doprineti stvaranju pozitivnog i efikasnog okruženja za učenje prilagođenog njihovim specifičnim potrebama:

- ✦ **Budite otvoreni i iskreni, i održavajte doslednost.** Mladi iz NEET kategorije cene transparentnost i pouzdanost kod mentora, jer to jača poverenje i pruža stabilnu osnovu za njihovo iskustvo učenja.
- ✦ **Preuzmite inicijativu za povezivanje.** Neki mladi iz NEET kategorije mogu se suočiti sa izazovima u pristupu mentorima zbog prethodnih iskustava ili nedostatka samopouzdanja. Budite proaktivni u podsticanju komunikacije, pružanju podrške i ohrabrenja kako biste im pomogli da se osećaju prihvaćeno.
- ✦ **Podstičite podršku među vršnjacima.** Iskusniji praktikanti ili radnici na farmi mogu pružiti dragocene uvide i mentorstvo mladima iz NEET kategorije, stvarajući osećaj zajedništva i zajedničkog učenja. Ohrabrite praktikanta da traži savete od svojih kolega, dok ga u isto vreme vodite kroz lične izazove.

Efikasno mentorstvo kombinuje emocionalnu podršku sa praktičnim učenjem, što je posebno važno za mlade iz NEET kategorije kojima je možda potrebno dodatno ohrabrenje i smernice. To uključuje:

- ✦ **Podrška praktikantima:** Ovo podrazumeva prepoznavanje i vrednovanje jedinstvenih talenata i snaga mladih iz NEET kategorije, uz strpljivo i saosećajno rešavanje njihovih slabosti. Mentori treba da stvore podržavajuće okruženje koje gradi samopouzdanje i podstiče razvoj.
- ✦ **Pružanje smernica:** Mentori treba da uvode nove perspektive ili metode kroz razgovor o predloženim strategijama sa praktikantom, pozivajući na njihov doprinos i istražujući da li bi alternativni pristupi bili efikasniji. Ovaj saradnički pristup ne samo da unapređuje učenje već i osnažuje mlade iz NEET kategorije da se osećaju saslušano i cenjeno.
- ✦ **Omogućavanje refleksije:** Otvorena komunikacija sa praktikantima o njihovim osećanjima, mislima i strahovima je od suštinske važnosti. Za mlade iz NEET kategorije, koji su se možda suočili sa značajnim preprekama, ova refleksija im pomaže da obrade svoja iskustva i izgrade otpornost, razvijajući svest o sebi i svom ličnom razvoju.

ULOGA FARMERA KAO MENTORA

Kao mentor, farmer preuzima ulogu učitelja, savetnika i vodiča. Tokom prakse, mentor deli svoje znanje i pruža praktične savete kako bi pomogao praktikantu da razvije ključne veštine i znanja potrebna u poljoprivredi. Fokus je na pružanju praktičnog iskustva koje podstiče rast praktikanta i priprema ga za budući uspeh u poljoprivredi.

Za mlade iz NEET kategorije, mentorstvo prevazilazi podučavanje - ono podrazumeva stvaranje podržavajućeg i strukturiranog okruženja koje im pomaže da izgrade samopouzdanje, razviju životne veštine i prevaziđu prepreke za zapošljavanje. Strpljenjem i empatijom, mentori mogu pomoći ovim mladim ljudima da otkriju svoj potencijal.

Vremenom, ovaj odnos prerasta u profesionalnu vezu koja koristi i mentoru i praktikantu, omogućavajući značajnu razmenu znanja, ideja i iskustava. Za mlade iz NEET kategorije, ovo mentorstvo može biti transformativno, pružajući im priliku za lični razvoj i obećavajuću budućnost u poljoprivredi.

ZADATAK MENTORA NA FARMAMA

Ključni zadatak mentora u okviru prakse na farmama je osmišljavanje radnih zadataka sa jasnim ciljevima učenja, prilagođenih specifičnim potrebama mladih iz NEET kategorije. Ovi ciljevi treba da definišu šta praktikant treba da zna, razume i bude sposoban da uradi na kraju svog boravka na farmi. Za mlade iz NEET kategorije, ovo takođe može uključivati izgradnju samopouzdanja, razvoj životnih veština i podsticanje osećaja odgovornosti.

Redovno praćenje aktivnosti praktikanta pomaže u proceni njihovog napretka i postignuća. Upoređivanjem predviđenih ciljeva sa ostvarenim rezultatima, mentori mogu utvrditi da li je praktikant razvio željene veštine i kompetencije. Ovaj proces je posebno važan za mlade iz NEET kategorije, jer osigurava strukturirano, podržavajuće i smisleno iskustvo učenja kako za mentora, tako i za praktikanta.

Kontrolna Lista Za Mentore

Kako bi podržala mentore u njihovoj ulozi, sledeća kontrolna lista može služiti kao praktičan alat za planiranje i procenu procesa prakse:

Oblast	Pitanja za razmišljanje
Pripremljenost	Da li imam jasne ciljeve učenja za praksu?
Komunikacija	Da li sam uspostavio redovne termine za razgovor sa praktikantom?
Upravljanje konfliktima	Da li imam plan za rešavanje nesuglasica ili izazova?
Razvoj veština	Da li su zadaci usklađeni sa ciljevima i sposobnostima praktikanta?
Povratna informacija	Da li pružam uravnotežene i konstruktivne povratne informacije u cilju podrške razvoju?

ULOGE I ODGOVORNOSTI MENTORA NA FARMAMA

Dobar mentor koji radi sa mladima iz NEET kategorije poseduje kompetencije, stručnost, snažne veštine podučavanja i interpersonalne veštine, kao i iskrenu motivaciju za izgradnju pozitivnih odnosa. Ove odgovornosti su ključne za stvaranje bezbednog i podržavajućeg okruženja u kojem mladi iz NEET kategorije mogu napredovati. Glavne odgovornosti uključuju:

- **Zagovaranje** - Pružanje podrške praktikantu i podizanje svesti o njegovom doprinosu, uz prepoznavanje njihovog potencijala za rast.

- **Pribavljanje resursa** - Usmeravanje praktikanta ka korisnim materijalima, prilikama i iskustvima koja pomažu u rešavanju njegovih specifičnih potreba.
- **Delovanje kao uzor** - Pokazivanje profesionalizma i pružanje saveta o efikasnom izvršavanju zadataka.
- **Savetovanje** - Deljenje stručnog znanja, procena učinka i davanje konstruktivnih preporuka kako bi se mladima iz NEET kategorije pomoglo da izgrade samopouzdanje i veštine.
- **Treniranje** - Pomoć praktikantu u razvoju novih veština i ponašanja, uz rešavanje mogućih nedostataka u znanju ili iskustvu.
- **Zaštita** - Omogućavanje novih prilika dok se praktikant štiti od negativnih uticaja, posebno onih koji bi mogli obeshrabititi njihov napredak.
- **Podrška** - Aktivno slušanje, pojašnjavanje očekivanja i slavljenje i uspeha i neuspeha kako bi se izgradilo poverenje i motivacija.

VEŠTINE I OSOBINE MENTORA U PRAKSAMA NA FARMI

Uspešan mentor u praksama na farmama igra ključnu ulogu u usmeravanju mladih iz

NEET kategorije ka razvoju stručnosti u poljoprivredi i životnih veština. Mentori moraju posedovati kombinaciju praktičnih veština i ličnih kvaliteta kako bi stvorili podržavajuće i efikasno okruženje za učenje.

KLJUČNE VEŠTINE MENTORA NA FARMAMA

Mentor mora biti sposoban da efikasno planira i upravlja procesom prakse. Ovo podrazumeva definisanje jasnih ciljeva učenja koje praktikant iz NEET kategorije treba da postigne tokom svog boravka na farmi. Postavljanje realističnih ciljeva i stvaranje strukturiranog, ali fleksibilnog iskustva učenja može pomoći praktikantima da prevaziđu izazove i napreduju.

Mentori bi takođe trebalo da:

- ✦ Pružaju praktičnu obuku i demonstriraju ključne zadatke u poljoprivredi.
- ✦ Uspostave okvir za procenu napretka i prilagođavanje pristupa.
- ✦ Koriste jasnu komunikaciju kako bi praktikante vodili kroz složene zadatke.
- ✦ Podstiču bezbedno i inkluzivno okruženje koje prioritizuje učenje i rast.

Ovaj strukturirani pristup osigurava da su potrebe farme i ciljevi razvoja praktikanta usklađeni, čineći praksu obostrano korisnom.

NEOPHODNE OSOBINE MENTORA NA FARMAMA

Dobar mentor gradi snažan odnos sa praktikantom, pružajući stručno znanje i emocionalnu podršku. Za mlade iz NEET kategorije, koji se mogu suočiti sa jedinstvenim preprekama za zapošljavanje, ove osobine su od posebne važnosti:

- ✦ **Strpljenje i empatija** - Razumevanje pozadine praktikanta i prilagođavanje njegovom tempu učenja.
- ✦ **Spremnost na deljenje** - Otvoreno pružanje znanja, veština i stručnosti u poljoprivredi.
- ✦ **Pozitivan stav** - Služenje kao uzor i inspirisanje entuzijazma za poljoprivredu.
- ✦ **Poštovanje različitosti** - Vrednovanje praktikanata iz različitih sredina i sa različitim iskustavom.
- ✦ **Konstruktivne povratne informacije** - Balansiranje ohrabrenja sa konkretnim savetima za unapređenje.
- ✦ **Veštine slušanja** - Pažljivo obraćanje pažnje na potrebe, brige i povratne informacije praktikanta.
- ✦ **Poverljivost** - Izgradnja poverenja kroz održavanje sigurnog i podržavajućeg okruženja.
- ✦ **Prilagodljivost** - Prepoznavanje da mladi iz NEET kategorije mogu zahtevati drugačiji pristup i podršku u odnosu na druge praktikante.

Možda je najvažnija osobina mentora otvorenost. Mentorstvo mladih iz NEET kategorije je nagrađujuće iskustvo koje vam omogućava da podelite svoje znanje, strast i vrednosti, dok im pomažete da razviju samopouzdanje, veštine i osećaj svrhe. Ko zna? Možda upravo oblikujete budućnost održive poljoprivrede i stvarate novu generaciju posvećenih farmera.

KAKO MENTORISATI PRAKSE NA FARMAMA

Mentorstvo u okviru prakse na farmama pruža jedinstvenu priliku da usmerite mlade iz NEET kategorije dok istražuju poljoprivredu, razvijaju veštine i stiču samopouzdanje. Kao mentor, vaša uloga prevazilazi podučavanje poljoprivrednih tehnika – vaša uloga uključuje stvaranje podržavajućeg okruženja koje podstiče rast, prilagodljivost i međusobno poštovanje. Planiranjem unapred, izgradnjom snažnog odnosa i prilagođavanjem pristupa potrebama mladih iz NEET kategorije, možete obezbediti značajno i uticajno iskustvo i za vas i za praktikanta.

Planirajte unapred

Pre početka prakse, razmislite o ciljevima koje želite postići i o tome kako ćete pristupiti mentorstvu. Razmotrite veštine koje želite da podučavate, poput sadnje useva, rukovanja poljoprivrednom opremom ili brige o stoci. Postavite jasne prekretnice kako biste pomogli mladima iz NEET kategorije da izgrade samopouzdanje i ostanu angažovani.

Napravite radni plan

Uspostavite dnevnu ili nedeljnu rutinu sa predvidivim aktivnostima, kao što su termini za proveru, pauze, obroci i planiranje zadataka. Jasna struktura rasporeda i ciljeva pomaže praktikantima da se osećaju sigurnije i motivisano. Ovo je posebno važno za mlade iz NEET kategorije koji napreduju u strukturisanom okruženju.

Razmislite o svojim iskustvima

Setite se kako su vas inspirisali vaši mentori i kako su vam njihovi saveti pomogli u

razvoju. Koristite te lekcije kao osnovu za svoj pristup. Na primer, ako ste neku veštinu naučili korak po korak, koristite isti metod kada podučavate zadatke, kao što je postavljanje sistema za navodnjavanje ili rukovanje stokom.

Postavite očekivanja na početku

Razgovarajte sa praktikantom o ciljevima i očekivanjima. Diskutujte o tome koje veštine žele da nauče, poput upravljanja traktorom ili brige o stoci, i šta će njihovi svakodnevni zadaci uključivati. Definišite šta predstavlja uspeh, ali ostavite prostor za fleksibilnost.

Održavajte komunikaciju

Efikasna komunikacija je ključna, posebno kada blisko radite sa praktikantom. Podstičite otvoreni dijalog, tražite povratne informacije i pozitivno reagujte na ideje i brige. Ovaj pristup gradi poverenje i jača odnos.

Maksimizirajte vreme na terenu sa praktikantima

Provođenje kvalitetnog vremena sa praktikantima, posebno na početku perioda prakse, ključno je za stvaranje produktivnog i angažovanog iskustva. Na početku, kada su zadaci često složeniji i praktikanti nisu upoznati sa rutinskim radovima na farmi, odvojite vreme za predstavljanje projekata, objašnjavanje procesa i posmatranje načina na koji svaki praktikant uči i radi. Ovo može napraviti značajnu razliku.

Za zadatke koji se sastoje iz više koraka, razmislite o demonstriranju celokupnog procesa pre nego što praktikant pokuša samostalno. Videti zadatak od početka do kraja pomaže praktikantima da shvate kako svaki korak doprinosi krajnjem rezultatu. Ono što se iskusnom farmeru čini jednostavno, može biti izazovno za praktikanta koji se prvi put susreće sa tim zadatkom. Podelite svoja iskustva o savladavanju ovih veština i taj uvid prenesite praktikantima.

Prilagodite svoj pristup podučavanju

Prilagodite podučavanje stilu učenja svakog praktikanta. Pronađite ravnotežu između pružanja adekvatnih smernica i izbegavanja prekomerne kontrole. Preterano usmeravanje može učiniti da se praktikanti osećaju potcenjeno, dok nedovoljna obuka može dovesti do loše izvedenih zadataka i frustracija. Iskusni farmeri naglašavaju vrednost detaljne početne obuke uz jasna objašnjenja razloga iza svake metode. Ovo osigurava da praktikanti imaju čvrsto razumevanje zadataka i njihove važnosti.

Sprečite nesporazume

Postavite jasna očekivanja od samog početka. Objasnite da vaši metodi možda nisu „jedini“ ili „najbolji“ način rada, već rezultat eksperimentisanja i iskustva. Ohrabrite praktikanta da poštuje vaš pristup i daju mu šansu pre nego što predloži alternativu. Istovremeno, podstičite otvoreno okruženje u kojem su konstruktivne povratne informacije i nove perspektive dobrodošle - farmeri takođe mogu učiti od svojih praktikanata.

Posvetite se mentorstvu

Nemojte skraćivati proces zbog vremenskog pritiska, jer to može ostaviti praktikanta zbunjenog i nepripremljenog. Jasne i dosledne smernice grade samopouzdanje i postavljaju temelje za uspešnu praksu.

Redovno se sastajte

Uspostavite redovan raspored za razgovore. Kod dužih praksi, nedeljni sastanci mogu biti dovoljni, dok su kod kratkoročnih programa dnevni ili razgovori svaki drugi dan efikasniji. Iskoristite ove prilike za pružanje povratne informacije, pregled napretka i prilagođavanje zadataka tako što ćete reći na primer: „Odlično si očistio štalu juče; danas ćemo se fokusirati na rutine ishrane.“

Upoznajte praktikanta

Posvetite vreme razumevanju pozadine, interesa i izazova sa kojima se suošavao praktikant. Izgradnja lične veze je posebno važna za mlade iz NEET kategorije, kojima može biti potrebno dodatno ohrabrenje. Ako ih zanima baštovanstvo, uključite ih u sadnju ili pljevljenje. Ako preferiraju rad sa životinjama, omogućite im da pomažu u zdravstvenim proverama ili rutinskoj ishrani.

Radite zajedno na terenu

Provodite vreme radeći sa praktikantom, posebno na početku sezone. Detaljno objasnite zadatke kako biste sprečili greške. Naglasite zašto je svaki zadatak važan i kako se uklapa u širu sliku. Ovaj pristup pomaže mladima iz NEET kategorije da razumeju svoj doprinos i razviju osećaj svrhe.

Vodite računa o fizičkim zahtevima

Posebno pazite na fizički zahtevan rad, naročito ako su praktikanti novi u poljoprivredi. Učite ih o pravilnim tehnikama istezanja i načinima prevencije povreda kolena i leđa kako biste osigurali njihovo zdravlje i bezbednost.

Podelite svoje greške

Budite otvoreni u vezi sa sopstvenim izazovima i lekcijama koje ste naučili. Na primer, ispričajte kako ste se nosili sa neuspehom useva zbog vremenskih prilika i šta ste preduzeli da se oporavite. Pokazivanje sopstvene ranjivosti gradi poverenje i pomaže praktikantima da prihvate svoje greške kao deo procesa učenja.

Dodelite odgovornosti

Povremeno dodeljujte specifične zadatke, poput upravljanja staklenikom, održavanja mašine ili nadgledanja određenog dela farme. Na početku ih pratite u obavljanju zadataka, a zatim im postepeno pružajte veću autonomiju.

Terenske šetnje

Vodite praktikante u šetnje farmom kako biste ih naučili da pažljivo posmatraju i

prepoznaju znakove koji zahtevaju akciju, poput štetočina ili zdravstvenih problema biljaka. Ove aktivnosti razvijaju pažnju na detalje i kritičko razmišljanje.

Prilike za učenje

Obezbedite specifične praktične zadatke koji omogućavaju praktikantima sticanje novih veština i samopouzdanja. Primeri uključuju sadnju useva, izgradnju ograda, mužu stoke ili upravljanje rutinama ishrane.

Povezivanje

Upoznajte praktikanta sa drugima iz vaše mreže, kao što su lokalni farmeri, dobavljači ili poljoprivredne organizacije. Vodite ih na pijace ili događaje organizovane u zajednici kako biste proširili njihove društvene i profesionalne veze.

Slavite postignuća

Prepoznajte i pohvalite postignuća praktikanta. Na primer: „Odlično si posadio taj red povrća - savladao si razmak!“ ili „Tvoje veštine upravljanja traktorom su značajno napredovale!“ Ove pohvale povećavaju njihovo samopouzdanje i motivaciju.

Učite od praktikanta

Budite otvoreni za sveže perspektive praktikanta. Mladi iz NEET kategorije mogu doneti nove ideje ili pristupe, poput drugačijeg načina organizovanja alata ili obavljanja zadatka. Ohrabrivanjem njihovog doprinosa gradite međusobno poštovanje i podstičete saradnički odnos.

PRILAGOĐAVANJE I PODUČAVANJE U PRAKSAMA NA FARMAMA

Uspešno mentorstvo mladih iz NEET kategorije u praksama na farmama zahteva promišljen pristup koji kombinuje prilagodljivost, bezbednost i efikasne metode podučavanja. Svaki praktikant dolazi sa jedinstvenim iskustvima, stilovima učenja i izazovima, što čini neophodnim da farmeri prilagode svoje smernice i stvore

podržavajuće okruženje. Ovaj deo nudi praktične strategije za prilagođavanje potrebama praktikanata, osiguravanje njihove bezbednosti i korišćenje raznovrsnih tehnika podučavanja kako bi se maksimiziralo njihovo učenje i rast.

ADAPTACIJA/PRILAGOĐAVANJE

Praktikanti dolaze iz različitih sredina, što znači da neće svi imati ista iskustva, sposobnosti napredovanja ili stilove učenja.

Možda ćete imati praktikanta koji se suočava s izazovima u osnovnim veštinama, poput matematičkih proračuna, zbog nedostataka u prethodnom obrazovanju. Da biste bili efikasan mentor, potrebno je da budete prilagodljivi u načinu prenošenja znanja i entuzijazma. Izbegavajte postavljanje previsokih očekivanja za brzo napredovanje; dok neki praktikanti mogu brzo savladati zadatke, drugima će možda biti potrebno više vremena da razumeju i zapamte ono što podučavate.

Osim toga, mladi bez prethodnog iskustva u poljoprivredi ili ruralnim sredinama mogu zahtevati dodatno vreme za prilagođavanje. Moraće da nauče kako farma funkcioniše, razumeju njenu društvenu dinamiku i pronađu svoju ulogu, kao i način za adekvatnu interakciju u ovom novom okruženju.

RITAM

Jedna aktivnost odjednom!

Počnite tako što ćete pružiti pregled cele farme, objasniti kako funkcioniše i, što je najvažnije, naglasiti pravila bezbednosti.

Započnite jednostavnom aktivnošću, poput čišćenja, i objasnite svrhu tog zadatka. Iako čišćenje u početku možda neće izgledati značajno, razumevanje njegove uloge u održavanju higijene na farmi i prevenciji bolesti (profilaksa) povezuje ga sa ključnim aspektima brige o životinjama, a ne samo sa rutinskim poslovima. Praktikant će shvatiti važnost kvalitetnog obavljanja ovog zadatka i njegovog redovnog ponavljanja, što će mu pružiti osećaj postignuća i zadovoljstva.

Osigurajte da praktikant u potpunosti savlada jednu aktivnost pre nego što ga uvedete u sledeću. Ako je određen zadatak previše izazovan, neprijatan ili zastrašujući, izbegavajte osuđivanje i ponudite mu alternativni, jednostavniji zadatak koji može samouvereno obavljati.

Kada praktikant savlada nekoliko aktivnosti, usmerite ga u razvoj rutine, objašnjavajući svrhu i važnost svakog zadatka unutar te rutine.

PRAVILA BEZBEDNOSTI

Ponavljajte je ključ za usvajanje, zato ponavljajte, ponavljajte i ponavljajte.

Pravila bezbednosti moraju se jasno objasniti i strogo primenjivati.

Nemojte ostavljati ništa potencijalno opasno osobi koja ne razume rizike. Ako primetite da je praktikant rastresen, da mu nedostaje pažnja ili koncentracija ili da nije svestan rizika posla i ne može da proceni posledice, nemojte se ustručavati da razgovarate sa njim i sačekate da napreduje pre nego što mu dodelite više autonomije i raznovrsnosti u aktivnostima.

Lična zaštitna oprema je obavezna za praktikanta. Nemojte zaboraviti da imate posla s mladima kojima će trebati puno energije da razumeju i prilagode se vašem okruženju. Njihova koncentracija će biti usmerena na razumevanje akcija i tehnika koje će s vremenom postati automatske. Početak je naporan i destabilizujući, što predstavlja značajan rizik od nesreće.

PEDAGOGIJA

Postoji 5 glavnih metoda podučavanja koje ćemo razmotriti:

1. EKSPOZITIVNA (TRANSMISIVNA ILI MAGISTRALNA) METODA

Ovo je metoda predavanja, ona koja se koristi u učionici, i jednostrana je: vi prenosite svoje

znanje, a mlada osoba sluša i, ako je moguće, beleži. Iako nije najprikladnija metoda za našu publiku, njena primena je povremeno potrebna, posebno za određena objašnjenja.

Prednost je što se može preneti velika količina informacija u kratkom vremenskom periodu. Ali oprez: nedostatak razmene ograničava sposobnost slušaoca da održi pažnju.

2. DEMONSTRATIVNA METODA

Glavno se koristi na treninzima, i preporučujemo da je koristite kad god je to moguće, posebno uz primenu njene tri faze, dok praktikant u potpunosti ne razume potrebnu radnju.

Tri faze:

1. Demonstracija.
2. Reformulacija.
3. Reprodukcija.

Objasnite šta ćete raditi, pokažite to, reformulišite i/ili tražite da praktikant reformuliše (osoba koja može objasniti sopstvenim rečima je osoba koja je razumela), a zatim tražite da zadatak ponovi pred vama. Nemojte zaboraviti da praktikant nije u svom prirodnom okruženju, i ako pokušate da idete prebrzo dajući objašnjenja istovremeno sa demonstracijom, rizikujete da praktikant ne registruje sve informacije.

3. INTEROGATIVNA METODA

Ova metoda omogućava izgradnju sopstvenog razmišljanja, razjašnjavanje ideja, poboljšanje znanja, deljenje stavova, otvaranje dijaloga i podsticanje aktivnog učešća.

Kroz ciljana pitanja, vi vodite razmišljanje praktikanta.

Pored toga što je nagrađujuća i interaktivna, ova metoda pomaže pri memorisanju.

4. EKSPERIMENTALNA METODA

Omogućava sticanje novih veština kroz eksperimentisanje, učenje otkrivanjem i pravo na greške. Cilj ove metode je testiranje ideja, sagledavanje posledica, refleksija, razumevanje i unapređenje.

Ova zabavna, zanimljiva i veoma efikasna metoda za razumevanje sistema primenljiva je samo na nekoliko aktivnosti.

5. AKTIVNA METODA

Najčešće se koristi na treninzima i omogućava sticanje novih veština kroz praktičnu primenu. Aktivna metoda zagovara usvajanje znanja kroz otkrivanje, iskustvo i prisvajanje. Veoma je cenjena među mladima i ključna za određene neuroatipije, zbog čega je neophodna za uspeh ovakvog projekta.

Ova metoda može se koristiti na različite načine:

- ✦ **Učenje kroz projekte** - Sticanje znanja kroz realizaciju konkretnog zadatka ili proizvoda.
- ✦ **Učenje kroz otkrivanje** - Omogućava polaznicima da sami dolaze do novih saznanja kroz restrukturirano učenje.
- ✦ **Učenje kroz rešavanje problema** - Trener deluje kao fasilitator i vodi polaznike kroz proces rešavanja specifičnih problema.
- ✦ **Kooperativno učenje** - Promoviše timsku međuzavisnost i pozitivne interakcije.
- ✦ **Učenje kroz studije slučaja** - Analizom kompleksnih situacija uči se kroz realne primere.

STILOVI UČENJA

Kada radite sa mladima iz NEET kategorije, važno je prepoznati raznolikost njihovih

potreba za učenjem, oblikovanih njihovim jedinstvenim poreklom, ličnostima i prethodnim iskustvima. Isto tako, pristup svakog mentora podučavanju će se razlikovati, vođen njihovim vrednostima, perspektivama i stilom komunikacije.

Učenje na farmama pruža odličnu priliku za kombinovanje auditivnih, vizuelnih i kinestetičkih metoda kako bi se obezbedilo sveobuhvatno obrazovno iskustvo. Prakse naglašavaju iskustveno učenje (ili učenje kroz rad), što je posebno delotvorno za uključivanje mladih iz NEET kategorije, jer se prilagođava različitim stilovima učenja i podstiče praktično razumevanje.

Evo nekoliko praktičnih smernica za efikasno podučavanje koje obuhvata sve tri vrste stilova učenja:

Auditivno	Vizuelno	Kinestetičko
✦ Objasnite šta ćete raditi i zašto je to važno. ✦ Napomenite da li postoje alternativne metode za izvršavanje zadatka. ✦ Jasno istaknite bezbednosne aspekte.	✦ Pokažite zadatak dok ga obavljate. ✦ Objasnite šta radite dok to radite kako biste ojačali auditivno učenje	✦ Omogućite praktikantu da vežba zadatak uz vašu pomoć, ako je potrebno. ✦ Kada praktikant pokaže da je savladao zadatak, omogućite mu da ga vežba bez neposrednog nadzora.

Tokom ovog procesa učenja, mentori moraju pružati pozitivne povratne informacije, kao i konstruktivnu kritiku. Mentori treba da budu fleksibilni i da omogućе praktikantima da zadacima pristupe na kreativan način kad god je to moguće, ali i da budu oprezni kada je bezbednost u pitanju.

STVARI NA KOJE TREBA OBRATITI PAŽNJU

PITANJA - PRONALAŽENJE RAVNOTEŽE

Praktikanti koji ne postavljaju pitanja mogu delovati nezainteresovano, što može frustrirati mentore. Suprotno tome, praktikanti koji postavljaju previše pitanja ili insistiraju na određenim temama mogu nenamerno učiniti da mentori osećaju da im se preispituje sud. Za mlade iz NEET kategorije, koji možda nemaju prethodno iskustvo ili samopouzdanje, pronalaženje prave ravnoteže može biti izazovno.

Mentori treba da podstiču poštovanu radoznalost i stvore podržavajuće okruženje u kojem su pitanja dobrodošla. Takođe, mentori treba da postavljaju pitanja kako bi podstakli razmišljanje praktikanata, ali da obrate pažnju na verbalne i neverbalne signale koji ukazuju na frustraciju ili preopterećenje. Otvorena komunikacija i međusobno razumevanje su ključni.

PODRAZUMEVANJE ŠTA PRAKTIKANT TREBA DA ZNA

Mladi iz NEET kategorije često imaju različite nivoe iskustva i poznavanja poljoprivrede. Neki mogu dolaziti iz ruralnih sredina, dok su drugima farme potpuno novo okruženje. Mentori treba da izbegavaju pretpostavku da praktikanti znaju kako se izvode određeni zadaci ili razumeju rad farmi.

Čak i za praktikante sa iskustvom, metode rada na farmi mogu se razlikovati od onih na koje su navikli. Učenje zahteva vreme, a često je potrebno ponavljanje kako bi praktikanti savladali veštine. Na primer, postavljanje sistema za mužu ili upravljanje poljoprivrednim mašinama može zahtevati višestruke pokušaje pre nego što postane automatsko. Mentori treba da pružaju jasna, strpljiva objašnjenja kako bi sprečili frustraciju i povlačenje, i kako bi stvorili pozitivno okruženje za učenje.

PRAKTIKANTI NISU ZAPOSLENI

Lako je mentoru da praktikante tretira kao zaposlene, posebno tokom zauzetih perioda. Međutim, mentori moraju imati na umu da je primarni cilj prakse obrazovanje.

Mentori treba da:

- ✦ Diversifikuju zadatke kako bi izložili mlade iz NEET kategorije različitim aspektima poljoprivrede, uključujući aktivnosti kao što su ishrana, finansije ili uzgoj, umesto da se fokusiraju na ponavljajuće zadatke.
- ✦ Budu fleksibilni i razumni prema ličnim izazovima s kojima se praktikanti suočavaju, pružajući im potreban prostor. Ovo je posebno važno za mlade iz NEET kategorije kojima može biti potrebna dodatna podrška dok se prilagode radnom okruženju.

ODRŽAVANJE "SVEŽINE" PRAKSE

Održavanje interesa i angažovanosti posebno je ključno za mlade iz NEET kategorije, koji se mogu suočiti sa izazovima poput niske motivacije ili samopouzdanja ako praksa postane monotona. Balansiranje svakodnevnih odgovornosti sa uzbudljivim novim iskustvima može pomoći u zadržavanju njihove posvećenosti i podstaći osećaj postignuća.

Mentori treba da:

- ✦ Redovno uvode nove zadatke ili projekte kako bi obezbedili raznovrsnost i održali entuzijazam.
- ✦ Za duže prakse, organizuju nedeljne sastanke radi pregleda napretka, prilagođavanja zadataka i diskusije o ciljevima. Za kratkoročne prakse, dnevni ili dvodnevni sastanci mogu biti efikasniji.
- ✦ Podstiču otvorenu komunikaciju o tome šta praktikantu donosi najviše zadovoljstva ili izazova, stvarajući podržavajuće okruženje koje gradi njihovo samopouzdanje i angažovanost.

PREOPTEREĆENJE PRAKTIKANTA

Poljoprivreda je fizički zahtevna, a mladi iz NEET kategorije možda nisu navikli na duge radne sate i ponavljajuću prirodu poslova na farmi. Iako mentori mogu izdržati zauzete periode, praktikanti bi mogli imati poteškoća i možda neće otvoreno izraziti kako se osećaju.

Kako biste izbegli iscrpljenost:

- ✦ Obezbedite redovne pauze tokom dana kako bi praktikanti mogli da se osveže i održe fokus.
- ✦ Kod dužih praksi: Razmotrite davanje dužih slobodnih perioda, poput trodnevnog vikenda ili nedeljnog odmora, kako bi se praktikanti oporavili i vratili osveženi.
- ✦ Kod kratkoročnih praksi: Fokusirajte se na dnevne periode odmora i kraće smene kako biste sprečili iscrpljenost tokom intenzivnog rasporeda rada.
- ✦ Pažljivo pratite nivoe energije praktikanata i po potrebi prilagodite obim posla. Dobro odmoran praktikant biće produktivniji i motivisaniji, čak i u kratkoročnom programu.

STRES

Stres je sastavni deo poljoprivrede, od suočavanja s nepredvidivim vremenskim uslovima do upravljanja štetočinama, bolestima ili tržišnim promenama. Za mlade iz NEET kategorije, posmatranje kako mentori rešavaju ove izazove može biti dragoceno iskustvo učenja, ali može postati i opterećujuće ako se ne pristupi na odgovarajući način.

Mentori treba da:

- Podele svoje pristupe za suočavanje sa stresom i objasne proces donošenja odluka tokom prošlih i sadašnjih izazova.
- Pruže praktične savete i relevantne anegdote kako bi pokazali da su prepreke deo poljoprivrednog puta i da se mogu prevazići.
- Podstiču prakse za smanjenje stresa, poput kratkih pauza ili posmatranja prirode, kako bi praktikanti ostali pribrani tokom trenutaka visokog pritiska.

NEZAINTERESOVANI PRAKTIKANTI

Ako praktikant deluje nemotivisano, mentor treba da pristupi problemu promišljeno. Mladi iz NEET kategorije mogu se suočiti sa izazovima fizičkog rada na farmi, nedostatkom rutine ili osećajem nezainteresovanosti zbog dosade ili drugih problema.

Kako biste rešili ovo:

- Počnite pohvalom za ono što praktikant dobro radi, a zatim ponudite sugestije za poboljšanje.
- Identifikujte potencijalne uzroke nezainteresovanosti, poput umora ili nedostatka raznovrsnosti u zadacima i rešite ih diversifikacijom aktivnosti ili prilagođavanjem opterećenja.
- Podelite svoju strast prema poljoprivredi kako biste pomogli praktikantu da razume vrednost rutina i ponavljajućih zadataka, poput muže ili čišćenja.
- Ako negativno ponašanje potraje, mentori treba da otvoreno razgovaraju sa praktikantom, istraže osnovne probleme i postave jasna očekivanja za dalje.

ZAKLJUČIVANJE PRAKSE NA FARMI

EVALUACIJA PRAKTIKANTA

Važno je da praktikanti iz NEET kategorije razumeju svoje snage i slabosti u poljoprivredi. Završni intervju je ključni alat za učenje koji im pomaže da napreduju kao potencijalni početnici u poljoprivredi, ali još važnije, kao pojedinci. Završni intervjui mogu varirati u formalnosti i dubini, ali bi u najmanju ruku trebalo da obuhvate detaljan pregled ciljeva postavljenih na početku prakse.

Mentori treba da pruže pozitivne povratne informacije o snagama praktikanata kako bi im izgradili samopouzdanje i motivaciju. Konstruktivna kritika o oblastima koje treba unaprediti treba da se saopšti na podržavajući i ohrabrujući način, prepoznajući napredak praktikanta i njegov potencijal. Za mlade iz NEET kategorije, ovaj proces je posebno značajan jer im pomaže da razviju svest o sebi, identifikuju prenosive veštine i postave realne ciljeve za svoju budućnost.

EVALUACIJA MENTORA

Mentori bi takođe trebalo da dobiju povratne informacije od mladih iz NEET kategorije. Koristan korak je pregled inicijalnih ciljeva postavljenih na početku prakse. Da li je praktikant naučio veštine koje je želeo? Da li su njihovi ciljevi ispunjeni? Da li su ciljevi mentora ostvareni?

Praktikanti bi trebali da mentoru pruže pozitivne povratne informacije, kao i konstruktivnu kritiku, kako bi mentor mogao da napreduje kao poljoprivrednik i učitelj. Za mlade iz NEET kategorije, koji mogu oklijevati da kritikuju mentora, važno je obezbediti siguran i poštovan prostor za iskazivanje njihovih misli. Ove povratne informacije mogu biti date u pisanoj ili usmenoj formi, u zavisnosti od individualnih preferencija. Mentori mogu koristiti ovu povratnu informaciju kako bi reflektovali svoj pristup i identifikovali načine za poboljšanje iskustva za buduće praktikante.

REŠAVANJE KONFLIKTA I KOMUNIKACIJA U PRAKSAMA NA FARMI

Konflikti između ljudi javljaju se u različitim oblicima. Ovde identifikujemo tri nivoa konflikta: razlike u mišljenju, manje rasprave i ozbiljne sukobe.

RAZLIKE U MIŠLJENJU

Razlike u mišljenju su normalan deo mentorskog/praktičarskog iskustva i mogu biti korisne za lični i međuljudski razvoj. Na primer, mentor može smatrati da je kontinuirana ispaša najbolja za farmu, dok praktikant predlaže rotacionu ispašu kao bolju alternativu. Takve razlike mogu dovesti do vrednih diskusija ako se rešavaju s poštovanjem.

Razlike u mišljenju mogu proizaći iz:

- ✦ Nedostatka postavljanja i/ili revidiranja ciljeva.
- ✦ Nedostupnosti mentora praktikantu.

MANJE RASPRAVE

These may arise if one person feels threatened by the other's opinion or if there is a lack of Do ovih rasprava može doći ako se jedna osoba oseća ugroženom zbog mišljenja druge osobe ili ako nedostaje međusobno razumevanje. Na primer, ako nijedna strana ne opravda svoje stavove ili ne traži zajednički jezik, to može povećati tenzije.

Manje rasprave mogu proizaći iz:

- ✦ Neuspostavljanja očekivanja.
- ✦ Nedostatka postavljanja i/ili revidiranja ciljeva.
- ✦ Nedostupnosti mentora praktikantu.
- ✦ Forsiranja mišljenja ili perspektiva od strane mentora ili praktikanta.
- ✦ Premalo ili previše komunikacije.

OZBILJNI SUKOBI

Ozbiljni sukobi nastaju kada nerešene razlike u mišljenju ili manje rasprave prerastu u dugotrajne nesuglasice. Ozbiljni sukobi mogu negativno uticati na radne odnose i ometati proces učenja.

Sukobi mogu proizaći iz:

- ✦ Kršenja poverljivosti.
- ✦ Neprihvatanja uzajamne prirode prakse.
- ✦ Forsiranja mišljenja ili perspektiva od strane mentora ili praktikanta.
- ✦ Odbijanja da se prizna neuspešnost odnosa.

PREVENCIJA KONFLIKTA

Iako su neki nesporazumi neizbežni, mentori i praktikanti treba da preduzmu proaktivne korake kako bi minimizovali sukobe. Jasno postavljanje ciljeva, otvorena komunikacija i međusobno poštovanje ključni su za prevenciju problema.

KADA DOĐE DO KONFLIKTA

Disagreements are part of any relationship and can range from minor issues to major. Nesporazumi su deo svakog odnosa i mogu se kretati od manjih problema do velikih izazova. Evo kako mentori i praktikanti iz NEET kategorije mogu rešavati konflikte:

- ✦ **Razmislite o problemu** – Identifikujte šta je uzrokovalo problem i zašto je eskalirao.
- ✦ **Odvojite vreme** – Posvetite sat ili dva mirnom i poštovanom razgovoru o problemu.
- ✦ **Priznajte greške** – Priznavanje grešaka pokazuje zrelost i podstiče međusobno razumevanje.

Ako konflikt potraje, razmislite o uključivanju treće strane od poverenja koja bi posredovala. Za ozbiljne sukobe koji se ne mogu rešiti, možda je najbolje završiti praksu na prijateljski način. Nastavljanje u zategnutom odnosu može obeshrabriti i mentore i praktikante, negativno utičući na buduće prilike.

Mentori koji primete učestale konflikte tokom više praksi trebalo bi da razmotre svoj pristup. Da li su očekivanja previsoka ili preniska? Razgovor s drugim mentorima može pružiti uvid za unapređenje. Slično tome, praktikanti treba da procene da li su potpuno angažovani u praksi i da li poljoprivreda odgovara njihovim ciljevima i interesovanjima.

EFIKASNA KOMUNIKACIJA

Mnogi konflikti proizilaze iz loše komunikacije. Efikasne veštine komunikacije za mentore i praktikante uključuju:

FOR MENTORS	FOR INTERNS(NEET Youth)
✦ Nakon objašnjavanja zadatka, proverite da li praktikant razume šta treba da radi i zašto. ✦ Govorite s poštovanjem. ✦ Aktivno slušajte, održavajte kontakt očima i pružite povratne informacije. ✦ Razlikujte činjenice od mišljenja. ✦ Govorite jasno i koncizno.	✦ Postavljajte pitanja ako nešto ne razumete. ✦ Govorite s poštovanjem. ✦ Aktivno slušajte (npr. beleženjem, sumiranjem, kontaktom očima, povratnim informacijama). ✦ Govorite jasno i koncizno. ✦ Izrazite svoje mišljenje kad je to primereno.

Efikasna komunikacija i otvoren dijalog ključni su za rešavanje sukoba i izgradnju uspešnog odnosa tokom prakse.

ZAKLJUČAK

Prakse na farmama za mlade iz NEET kategorije predstavljaju transformativne prilike koje daleko prevazilaze sticanje tehničkih veština u poljoprivredi. One pružaju podržavajući okvir za lični razvoj, izgradnju samopouzdanja i uspostavljanje veza sa ruralnim zajednicama i održivim poljoprivrednim praksama. Efikasno mentorstvo je srž ovog putovanja, zahtevajući empatiju, strpljenje i prilagodljivost od farmera. Prihvatanjem ove uloge, mentori ne samo da oblikuju budućnost poljoprivrede, već i osnažuju mlade iz NEET kategorije da zamisle i ostvare svetliju budućnost. Zajedno, oni ne neguju samo useve, već i otporne pojedince i održive zajednice.

REFERENCE

Internships In Sustainable Farming: A Handbook For Farmers by Doug Jones edited by Sarah I. Johnston

A Practical Guide to hosting interns and mentoring the next generation of farmers by Caitlin Hall

Internships in Sustainable Farming: A Handbook for Farmers - Doug Jones, Blue Heron Farm, Pittsboro, NC

Passing Along Farm Knowledge: A Mentor-Intern Handbook for Dairy and Livestock Farmers - Kristina L. Hemstead, University of Wisconsin-Madison Agroecology; Richard L. Cates, Jr., University of Wisconsin-Madison CIAS Wisconsin School for Beginning Dairy and Livestock Farmers; Thomas Cadwallader, University of Wisconsin Extension

A Guide to Hosting an Intern

Western SARE Farm Internship Handbook - By Maud Powell